List 15.

NOVICE

Tečaj XLII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 9. aprila 1884.

Obseg: Sadimo sadno drevje pravilno na stalno mesto! — Mlekarstvo. (Dalje.) — Kmetijske novice in izkušnje. — C. k. kmetijska družba kranjska. — Dedinsko pravo pri kmetijskih posestvih. (Konec.) — Govor državnega poslanca Božidara Raiča pri letošnji budgetni obravnavi. — Govor poslanca grofa Clam-Martinica v državnem zboru 25. januarija 1884. proti vpeljavi nemškega jezika za postavno-državni jezik. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Sadimo sadno drevje pravilno na stalno mesto!

Spisal M. Rant.

O tem prevažnem sadjerejskem opravilu so vrle „Novice“ uže večkrat domačim sadjerejcem svojo čvrsto besedo govorile. Pri vsem tem pa do sedaj še sè svojim poukom niso dosegle onega splošno-zaželjenega vspeha in prepričanja med domačimi sadjerejci, kakoršnega so za to prevažno sadjerejsko opravilo doseči nameravale. In kdo na tem škodo trpi? Odgovor je kratek. V prvi vrsti posamezni zemljiški posestniki, kateri bi si zamogli s pravilnim postopanjem in malim trudom ob prekoristni sadjereji svoje gmotne pomanjkljivosti prav krepko in izdatno zboljšati; dalje trpé na tem občutno škodo celi kraji, cele občine, celi okraji ter slednjič cela domovina in njeno splošno blagostanje. Večkrat se primeri, da skoraj vsi poljski pridelki prav pičlo obrodé ter nam ne dadó zadosta pripomočkov, sebe in svoje skoz celo leto prerediti in ž njimi davke, delavce in druga plačila poravnati. Posledica neizogibna ob takih slučajih nastane, da se je treba glavnega kapitala lotiti. Vsaka reč ima pa tudi le toliko časa pravo vrednost in veljavo, dokler je še cela in vsa skupaj; enkrat načeta, se navadno vedno bolj manjša in manjša ter je slednjič — po nji — za vselej po nji. — Ravno ob takih poljsko-slabih letinah zná se pa sadna letina prav dobro obnesti, katera nas more vseh navedenih nadlog in sitnosti popolnem obvarovati.

Umno sadjerejo moremo z vso pravico imenovati pravo, prvo in najsigurnejšo domačo „zavarovalnico“ svoje eksistence (obstanka) in krepko zagotovilo povoljnega gmotnega (denarstvenega) položaja. Zavoljo tega gotovo zasluži sadno drevó, da se pri njegovem nasadu na stalno mesto nekoliko po pravilih umne sadjereje ravnamo ter mu s tem za njegovo vspešno rast vse potrebno omislimo in izgotovimo.

Koliko truda, prizadevanja in dela žrtvujemo nekaterim enoletnim rastlinam in poljskim sadežem, katerim na vze pretege dotično zemljo gnojimo, orjemo, prekopujemo, vlačimo, rahljamo ter jo plevela in njegovih korenin čistimo prej kot va-njo nameravano zbirčno seme enoletne kočljive rastline posejemo, znano je vsakemu kmetovalcu-poljedelcu.

Vsemu temu trudu in prizadevanju pa dostokratov vse upanje bogatega pridelka po vodi za vselej splava. Malo poznega pomladanskega ali pa prezgodnjega jesenskega mraza, malo preveč poletne suše ali pa malo ledenega zrnja iz oblakov je zadosti, da se marljivemu kmetovalcu pri enoletnih poljskih sadežih njegov trud, prizadevanje, pot, krvavi žulji in upanje na bogati pridelek za eno celo leto popolno v nič spremeni. Prežalostno-tužna, a neovrgljiva istina je to!

Vsem omenjenim elementarnim uimam, ako v preveliki meri ne pritisnejo, se pa sadno drevje po svojih naravnih lastnostih dosta čvrsto in krepko upira in je z nekako trdovratnostjo — prenaša.

In vendar pri vsem tem sadnem drevji prec iz začetka skoraj nobenega ali pa le nekoliko prav površnega pozora voščimo; o kakem pravilnem trudu pa še govora skoraj biti ne more. Tudi tu so sicer častne, a zeló zeló redke izjeme.

Lastno prepričanje mi je neovrgljivi dokaz, da, kedar se namerava sadno drevó na stalno mesto posaditi, katero bi nam brez posebnih nesreč moralo leta in leta perijodične koristi donašati, smo pri tem prevažnem početji radi le preveč površni in ne rečem preveč, popolno sebični in malomarni. Le-tu se navadno skoraj nobenega reda in pravega sadjerejskega pravila ne držimo; smo pač po podedovanem grehu svojih prednikov v tej zadevi še nekako preveč trdovratni, svojeglavi in nepoboljšljivi. Tu se posebno očitno kaže, da je „stara navada res železna srajca“, katera se, enkrat oblečena, ne dá z lepo sleči ter se z drugo boljšo, bolj primerno in praktično nadomestiti skoraj več ne more. Resnično je, iz lastnega prepričanja trditi moram, da se posebno v tem obziru ta „nepridiprav stare navade“ le nam, še bolj pa našim potomcem na preobčutno škodo še v dandanašnjem naprednem času preveč trmoglavo trdi in nekako malikovavsko časti in obožuje. — Prepričajmo se vendar skoraj domači sadjerejci o škodljivih in pogubnih nasledkih te vkožene napake ter se je za enkrat in za vselej v prospeh in povzdigo splošne koristi popolnem iznebimo!

Zadnji moj dopis govoril je domačim sadjerejcem vse najpotrebnejše o svojstvih posamesnih sadnih plemen in vrst ter o zahtevah, katere imajo le-tá gledé

na zemljo, njeno lego in na podnebje; danes hočemo pa to prevažno zadevo tudi še od neke druge strani bolj na drobneje ogledati in prerešetati.

Prekoristna sadjereja v naši mili domovini ne zavzema še onega prostora, kakoršnega sta jej Bog in pa njegova pomočnica narava po lastnosti zemlje, njeni legi in ozračju sama odločila, ter se dalje za to prekoristno stroko tudi sploh še one vnéme in ljubezni ne kaže, kakoršne v resnici in polni meri zasluži. — Poglavitni vzroki in zadržki temu so pred vsem nepovoljni vspehi, kakoršne domači sadjerejci za svoj trud in nepomenjivo prizadevanje žanjejo.

Poglavitni vir tem neplodonosnim posledicam iskati nam jo pa pred vsem v nepravilnem nasadu sadnega drevja na stalno mesto, v izbiranji nepravih sort za razne zemlje, lege in podnebja in v nebrigi za dalnje oskrbovanje sadnega drevja na stalnem mestu. O tem zadnjem, če ne bode posebnih zadržkov, se še v tekočem letu z domačimi sadjerejci v naših vrlih „Novicah“ nekoliko domenimo in pogovorimo. Prislovici: „kakoršen začetek, takošen konec“, in „kakoršno delo, tako plačilo“ ste prebivalcem mile domovine tako dobro poznati, da ga menda tudi v najoddaljeni kočici seljaka ni, komur bil bi njihni pomen neznan. Obe se pa gledé sadjereje, osebno gledé „nasada sadnega drevja na stalno mesto“ tako rekoč še splošno prezirate. Povsod in pri vsakem opravilu je še kako več ali manj veljavno, več ali manj obrabljeno pravilo v navadi, le gledé prekoristne sadjereje se vse od prvega začetka dalje do konca nekako brez vsega reda, brez vse temeljitosti in brez vsakega pravega pravila (z malimi častnimi izjemami) godi in izvršuje.

(Dalje prihodnjič.)

Mlekarstvo.

Spisuje Gustav Pirc.

(Dalje.)

8. Mlečne pomanjkljivosti.

Pomanjkljivosti mleka imenujemo one izvanredne prikazni, katere se pokazujejo na mleku sicer zdravih krav. Uzroki mlečnih napak so večinoma še neznani, ravno tako malo so nam znane sredstva jih odpravljati. Najboljša obramba proti takim neprilikam v mlekarstvu je snaga, suh, čisti zrak, hlajenje in hitro posnetje mleka, ter pazljivo krmenje.

Najnavadnejši napake pri mleku so sledeče:

1. Vodéno mleko, katero je največkrat nasledek krmenja sè zmerznjenim korenstvom, zeló razredčenimi tropinami, travo vlažnih senožet in sploh sè slabo vodeno krmo. Primerna menjava krme to nepriliko odpravi, ako temu ni vzrok kaka notranja bolezen krave.

2. Vlačljivo ali sluzno mleko je nasledek slabega prebavljenja, prehlajenja ali pa zaostajanja otrebkov po teletu. Tako mleko je slinasto in lepljivo, ter spusti smetano le počasi na vrh. Surovo maslo iz take smetane je neokusno.

Dostikrat je pa tako mleko nasledek nečistih posod ali pa vlažno gorkih, zaduhlih shramb. Tudi pokvarjena plesnova krma in kisla trava naredite tako mleko.

3. Prehitro skisanje mleka se v tem pokaže, da se pred časom sèsiri; to se namreč zgodi kmalu po molži ali pa nekoliko pozneje, dostikrat tudi še le pri kuhanji. Tacemu mleku se le malo smetane odloči. Uzroki te mlečne bolezni dadó se odpraviti večjidel z gori omenjenimi sredstvi, to je: sè snago in redom pri vseh mlekarskih opravilih. Vendar zamore biti uzrok tej prikazni na mleku tudi kaka notranja bolezen krave, n. pr. osepnice, vnetica vimena, kuga na parkljih.

4. Grenko mleko nastane še le po daljši legi, vzroka se natanjko ne pozna. Smetana odločuje se tacemu mleku počasi, ter ima umazano oljnato barvo, zopern, grenak in slednjič gnjil okus. Pinjenje te smetane je težko opravilo, surovo maslo iz nje postane pa v malo dneh žaltovo. Iz grenkega mleka dá se le malo sira narediti in še ta je slabega okusa, ter hitro gnjil postane.

Grenko mleko okuži tudi drugo zdravo, toraj ga je treba odstraniti. Ako zadobi mleko grenak okus od grenke krme ali grenkih zdravil, potem grenkoba takoj poneha, ko se tako krmo ali zdravilo opusti.

5. Rudeče mleko ali molzenje krvi zamore biti nasledek krmenja s takimi rastlinami, ki imajo rudeče barvilo v sebi; ta barva preide tudi v surovo maslo. Mleko zadobi zopet naravno barvo, ako se krmenje tacih rastlin opusti.

Največkrat pa, posebno ako ima surovo maslo iz tacega rudečega mleka naravno barvo, je vzrok dejansko primešanje krvi. Navadno krvavenje vimena ne traja dolgo časa, včasih provzroči to uže pik kakošnega žužka.

6. Modro ali plavo mleko. Tako mleko pride v lepi naravni barvi iz vimena; še le v posodi nastavi v začetku majhne modre pike, potem se pa pobarva hitro vse mleko na površji svitlo-modro. Posamezne modre lise, katere nastanejo vsled plesnobe ali nesnage na površji smetane, se ne prištevajo tej napaki mleka.

Mleko se zmodri pod raznimi razmerami in pri vsakovrstni krmi; včasih le od ene krave, včasih od vseh ter traja ta neprilika malo dni ali pa tudi cele tedne. Čeravno so vzroki te mlečne bolezni še nejasni, je vendar gotovo, da majhen del modrega mleka okuži velike množice zdravega in da se kali te bolezni po nečistih posodah naprej trosijo.

Kakor hitro se ta bolezen mleka prikaže, je neobhodno potrebno najnatančnejše snaženje, čiščenje in izkuhovanje posod.

Priporočljivo zdravilo kravam o priliki modrega mleka je: 30 do 60 gr. Glauberjeve soli, 1 žlico kimla ali janeža, pred vsem pa lahko prebavljiva hrana.

9. Prodaja svežega mleka.

Najlože se spravi mleko v denar, ako se ga zamore prodati koj sveže izpod krave. Koder je taka prilika dana, bode moral umni gospodar vedno tako porabo mleka mimo vseh druzih vpeljati, kajti s prodajo svežega mleka je najmanj stroškov in opravil sklenjenih ter ob enem tudi najboljši denarni vspeh. Sicer je prodaja mleka uže v hlevu ali na domu redkokrat mogoča; v največ slučajih treba je mleko ali v mesto ali pa na železnico voziti. Prepeljanje mleka prouzroči pa mnogo stroškov, bodi-si zaradi vožnje same ali pa zaradi potrebnih posod. Pri nas v slovenskih pokrajinah prodaja mleka v veče daljave ni nikodar v navadi, a dá se na korist živinorejcem še mnogo o tej zadevi storiti. Notranjski posestniki, kakateri bivajo blizu in ob železnici bi delali lahko združeni v mlekarske zadruge s pošiljanjem mleka v Trst najlepše dobičke. Daljava do Trsta je primerno le majhna, vsaj dohaja celó iz Českega mleko na Dunaj, in mleko na Dunaji je ceneje, kot v Trstu. Pošteno ravnanje in zdravo mleko bi si v Trstu kmalu ceno pridobilo. Iz navedenega zdi se mi umestno o pošiljatvi mleka natančneje spregovoriti.

Mlekarju mora biti na tem ležeče, da pride mleko kupcu zdravo in dobro obdržano v roke, on mora vse storiti, kar je potrebno v to svrho. Važno je uže prej

omenjeno hlajenje mleka, v vročem poletnem času pa neobhodno potrebno. Ko je mleko shlajeno, sme se še le pričeti s pošiljanjem. Posode za pošiljanje mleka so ali iz lesa ali iz ploščevine; zadnje imajo na vsak način prednost, posebno pri pošiljanji po železnici. Vse posode, ki se jih za to rabi, morajo biti tako narejene, da se dajo dobro zamašiti, tako, da ne more zrak k mleku dohajati, pa tudi ne mleko se izlivati.

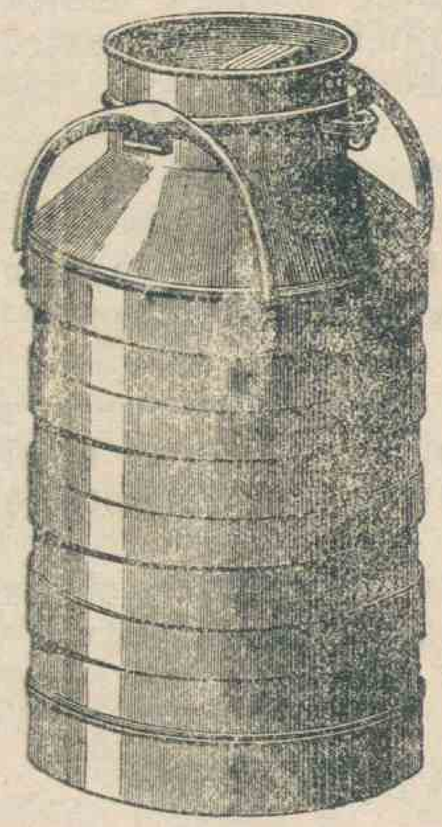

Pod. 9.

Vsem tem tirjatvam zadostuje iz jeklene ploščevine izdelana posoda Fleischmannova (*pod. 9*). Cela posoda narejena je, kakor uže gori omenjeno, iz pocinjene, jeklene ploščevine. Dno posode ne stojí na tleh, ampak na močnem, spodnjem obroču. Pokrov je na poseben način narejen, ter ima podlago iz kavčuka. Za ta pokrov ima izumitelj patent. — Izmikanje mleka iz te posode zavaruje se s ključavnico ali pa s pečatom. Omeniti je še, da ima posoda zaradi trdnosti še primerno število obročev. Taka posoda za pošiljanje mleka dobi se pri Kleiner & Fleischmann-u v Mödlingu z ozirom na velikost od 8 do 50 litrov za 3 gold. 75 kr. do 12 gold. 50 kr. Dobiti se zamore tudi ravno tam za to posodo primerno cedilce. (Glej *pod. 10*).

V vročem poletnem času je zeló priporočljivo, ako se ima ledú na razpolaganje, v gori omenjene posode vtakniti posodico z ledom napolnjeno. Taka posodica (*pod. 11*) stane 2—3 gold.

Pod. 10.

Pod 11.

Za pošiljanje mleka v bližino je zeló pripravna posoda na kolih, kakor jo predstavlja *pod. 12*. Taka priprava stane za 60 litrov 58 gold.

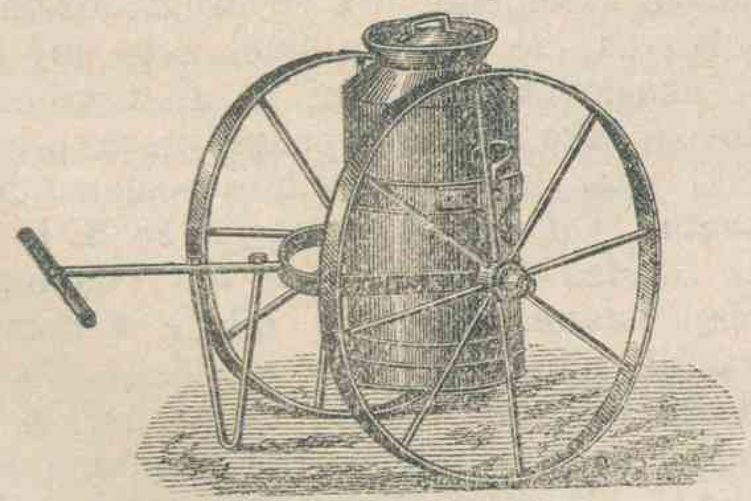

Pod. 12.

Vsaka posoda, ki se rabi za pošiljanje mleka, mora se pri vsaki porabi takoj temeljito osnažiti. Pri posodah iz ploščevine zadostuje, da jih enkrat osnažimo v vroči, sè sodo nekoliko pomešani vodi, potem se splaknejo in na prepihu posušé. Več skrbi treba je imeti z leseno posodo, posebno poleti. Te posode zamorejo se le z apnom dobro osnažiti; puste se nekaj časa ležati v apneni vodi, potem se v čisti vodi operó in na zraku dobro presušé.

Posode z mlekom, koje se na železnico dajo, morajo imeti vedno razločno pisan naslov. Izplača se dostikrat kmetovalcu namesto mleka smetano pošiljati; pri tacem pošiljanji velja vse ono, kar je o mleku povedanega.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijske novice in izkušnje.

Nemška mlekarska razstava v Monakovem l. 1884.

Zadnja taka nemška razstava bila je leta 1879. v Berolinu. Od tega časa je napredek v mlekarstvu še veči postal in pomočna sredstva te kmetijske stroke so se izdatno pomnožila. Veliko novega se je vpeljalo v mlekarstvo. Glavni odbor kmetijskega društva na Bavarskem in mlekarsko društvo ravno tam, sklenila sta pokazati zdajšnji stan mlekarstva s tem, da priredita v oktobru t. l. v stekleni palači v Monakovem mlekarsko razstavo. Namen razstave je, pokazati zdajšnji stan mlekarstva na Nemškem in pa vednostne napredke v tej stroki v vseh druzih deželah. Razstava se otvori v četrtek 2. oktobra, ter zaključi 12. oktobra. Programi in oglasnice se dobé pri tajništvu izvrševalnega odbora mlekarske razstave v Monakovem (Türkenstrasse 7) brezplačno.

Karol Rambouzek, c. kr. stotnik, posestnik in vodja kmetijskega semenišča v Zborovu,

dobil je v priznanje svojih zaslug viteški križ Franc Josipovega reda. Imenovani gospod je tudi kranjski kmetijski družbi uže večkrat in tako tudi letos poslal brezplačno seme novih sort žita in krompirja.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 6. aprila 1884

pod predsedstvom gosp. barona Wurzbacha. Navzoči: gg. podpredsednik Seunig, tajnik Pirc in odborniki: Brus, Detelja, Goll, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Souvan, Wičel, dr. plem. Wurzbach.

Obravnavale so se sledeče zadeve:

Prestava knjižice „Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov“ na nemški jezik, se naznanje vzame ter honorar za prestavo nakaže.

Vsled odloka visoke deželne vlade od 28. avgusta p. l. pritrdilo je c. kr. ministerstvo nasvetu glavnega odbora, da se porabi ostala subvencija, namenjena kmetijskemu nadaljevalnemu poduku za izdajo knjige o „mlekarstvu“. Ker je ta svota le majhna, nasvetuje tajnik Pirc, da se spis o „mlekarstvu“ v „Novicah“ tiska ter potem posebni ponatis preskrbi. Ta ponatis dodá naj se tudi kot priloga „Kmetovalcu“. Predlog se sprejme.

Deželni odbor naznanja glavnemu odboru, da skliče na 17., 18. in 19. dan aprila t. l. kmetijsko enketo ter vabi odbor, naj izbere in naznani za omenjeno enketo tri zastopnike iz kmetijske družbe. Glavni odbor vstreže tej želji in voli svojim zastopnikom gg. družbenega predsednika barona Wurzbacha, podpredsednika Seuniga in tajnika Pirca.

Naznanilo izvrševalnega odbora avstrijske mlekarske zadruge na Dunaji, da bode tekom meseca aprila občni zbor, se na znanje vzame, ter se sklene naprositi g. odbornika dr. Poklukarja, da blagovoli zastopati kmetijsko družbo pri zborovanji.

*

Naznanilo c. k. ministerstva o „mlekarski razstavi v Monakovem“ se na znanje vzame ter naroči razglasilo razstave v „Kmetovalcu“ in „Novicah“.

C. k. deželna vlada nazivlje glavni odbor, da naj se ji pošlje do konca maja proračun subvencij za kmetijstvo na Kranjskem za leto 1885. Stvar se izroči posebnemu odseku.

Od vlade glavnemu odboru doposlano letno poročilo bivšega potovalnega učitelja gosp. Kramarja o njegovem delovanju l. 1883. izroči se v poročilo odseku za splošne reči.

Prošnjo županov bistriške doline na Notranjskem na sl. c. kr. ministerstvo poljedelstva za brezplačno podelitev štirih bikov in nekaj telic, sklene glavni odbor toplo priporočeno odposlati, ter slavno ministerstvo prositi, da se prošnja usliši; se ve da brez kratenja one svote, ki je namenjena v povzdigo živinoreje cele dežele.

Prošnja učitelja g. Ranta za brezplačno podelitev družbenih knjig se deloma usliši.

Prošnja podružnice novomeške za divjake, cepiče in sadike vrb se je oddala deželni vladi, oziroma deželnemu odboru in vodstvu deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu. Omenjeni uradi so prošnji po vsem ustregli.

Odbornik g. Witschel poroča o potrebi poprav na podkovski šoli. Potreba poprav se prizna in izvršitev dovoli.

Sklene se nekaj od g. Rambouzeka doposlanega novega krompirja kmetovalcem brezplačno oddati.

Nadalje se reši več vlog, ter se za ude na novo v družbo sprejmejo sledeči gospodje:

Iz podružnice vrhniške: Ignacij Jauernik, Tomaž Jauernik, France Teršar, Lorenc Škof, Jakob Telban, Peter Lenasi, Mat. Jansekovič, Štefan Furlan.

Iz podružnice loške: Janez Brence, Josip pl. Obereigner, Gregor Lah, Jakob Vilan.

Iz podružnice kranjske: Mat. Hafner.

Iz podružnice mokronoške: Janez Dolinar, Andrej Smukavec.

Iz podružnice postonjske: Josip Lavrenčič.

Iz „ metliške: Josip Bežek.

Iz „ bohinjske: Janez Arh.

Iz „ krške: Anton Verbajs, Janez Pfeifer, Karol Riedel, Jakob Cepudar.

Iz podružnice rateške: Jakob Strupi, Ignacij Wetz.

Iz Ljubljane in okolice: Lorenc Mazek in Anton Koblar.

Nova postava.

Dedinsko pravo

pri kmetijskih posestvih.

(Konec.)

§. 14. Pri domačijah, katere so last več oseb, določila te postave nimajo nikakoršne veljave.

Pri tem velja izjema gledé onih domačij, katere so solast zakonskih družetov in so v takih krajih, za katere deželna postava zaukazuje, da za slučaj smrti zakonskega družeta sme preživeči druže prevzeti v zapuščino umrlega spadajočo polovico domačije, v kolikor temu niso nasproti zapustnikove naredbe za slučaj smrti ali pogodbe.

Za ta slučaj deželno postavodajstvo tudi določuje, ali in v koliko v veljavo stopijo določila §. 6., 7., 9. in 10. tudi tedaj, ako je prejemnik preživeč zakonski druže.

§. 15. Ako k eni zapuščini spada več domačij, za katero tudi v smislu §§. 4. in 5. pričujoče postave več oseb nastopi postavno dedščino, tedaj imajo pravico izbrati si domačije v oni vrsti, katero določi deželno postavodajstvo. — Nasledniki umrlega dediča stopijo na njegovo mesto. Med njimi ima oni pravico izbiranja, kateremu pristoja prednost po omenjeni zaporedni vrsti.

§. 16. Ako deželno postavodajstvo izreče v §. 1. označene domačije za nerazdeljivne, tedaj veljajo določila pričujoče postave pri njih v toliko, da je lastnik v svojem razpolaganji z domačijo omejen z njeno nerazdeljivnostjo.

§. 17. Ta postava postane veljavna ob enem z vsemi onimi postavnimi naredbami, katere se na njeni podlagi naredé po deželnem postavodajstvu za dotične dežele ali njene posamezne dele.

§. 18. Izvrševanje te postave naročim Svojemu ministru notranjih zadev, pravosodja in poljedelstva.

Politične stvari.

Govor državnega poslanca Božidara Raiča

pri letošnji budgetni obravnavi.

„Visoka zbornica! Lepi Mali Štajar ima vsled duhovniškega imenika labodskega 467.000 ljudi, med temi po poslednjem številjenji ljudstva 41.000 Nemcev, drugi so Slovenci. Poleg teh še je na meji sekovske vladikovine 15.000—20.000 Slovencev, in po priliki ravno toliko v Gradci. Po takem biva na Malem Štajarji okolo 450.000 Slovencev. Ti imajo 160 slovenskih, 75 slovensko-nemških šol. Potem še je 14 šol z nemškim poučnim jezikom.

Prijetno bi bilo, da so šole, katere se imenujejo slovenske, tudi resnično slovenske. Mestoma uže v prvem razredu, indi v drugem in tretjem šolskem letu muči se mladina z drugim deželnim jezikom. V slovensko-nemških šolah se uže v prvem šolskem letu uči drugi deželni jezik. V nemških šolah se samo nemščina uči, slovenščina pa ne, izvzemši nekatere slučaje in to prostovoljno. Okrajni šolski svet v Ptuji je predlagal, da se pred četrtim ali petim letom ne bi počinalo s poukom druzega deželnega jezika. Oziroma na ta predlog je okrajna učiteljska skupščina dne 6. julija 1882. leta nekoliko dalje stopila; bilo je namreč ondi s 33 proti 21 glasom sklenjeno, da se drugi deželni jezik v narodnih šolah naj ne uči, in sicer zato ne, ker temu so nasproti ukoslovno-detovodni in znanstveni razlogi. Ker so detovodi tako sklenoli, podprl je ta predlog tudi okrajni šolski svet in stvar je bila poslana deželnemu šolskemu svetu. Od dne 7. januarija 1883. l., štev. 88, dospel je iz Gradca ukaz, kjer se veli, da naj vse pri starem običaji ostane. A običaj bil je v raznih dobah in tudi v raznih učilnicah jako različen. To je nedoločnost. Hoteli smo poizvedeti, kedaj naj bi se počel pouk v drugem deželnem jeziku ali poprek, jeli bi se počelo ali ne. — Deželni šolski svet v tem ničesar določenega ni povedal; sklical se je sicer na naredbo od dne 14. septembra 1870. l., kjer se veleva: „ako naj bi se v narodnih šolah učil drugi deželni jezik, naj se na to gleda, da se učenci najprvo dobro pouče v čitanji in pisanji in imajo v tem trdno podlago.“ Kedaj naj se to zgodi, razsoditi imajo detovodi in ukoslovci. Najbolji detovodi učijo, da narodne učilnice so dolžne,

otroke v materinščini poučevati, tako Komensky, Niemayer, dr. Karl Schmidt, Schrader, dr. Dittes, dr. Fr. Miklošič, tako tudi Kronawetter. (Veselost na levici.) Poslednji je dne 20. aprila 1881. l. pisal. „V državi, kjer morajo vsi narodi enake dače plačevati in vsi narodi svoje otroke za vojake davati, naj imajo tudi vsi enako pravico, svojo narodnost gojiti.“ Po mojem mnenji je to povsem zdravo načelo. Nadalje pravi isti: „Učenec mora v vseh učilnicah v svojem jeziku poučen biti.“ Mi na spodnjem Štajarskem ne pretiravamo, nego hočemo nekaj postavnega od više oblasti, da znamo, ob čem smo.

Za navedene šole imamo učiteljišče v Mariboru, katero je v prvi vrsti namenjeno za slovenski del Štajarske, a to učiteljišče je sevsema nemško in slovenščino uči nek učitelj, kateri prej niti ne zna samostava „korist“ sklanjati. Težko je slovenskemu učitelju, kateri je 4 leta samo nemški pouk slušal, prirodopisje, prirodoslovje, računstvo v narodnem jeziku razlagati. Naj se učiteljišče v Mariboru tako uredi, da bodo učitelji zmožni razne predmete dobro v slovenskem jeziku razkladati. To po moji misli ni prenapeti zahtev. Zbog tega vložim tudi temu primerno resolucijo.

Mnogokrat se sliši v tej zbornici: „vsaj bi vam uže nekaj dovolili, pa vaš jezik ni dovolj razvit in prosto ljudstvo ne razume tega novo skovanega jezika.“ Kdo nam tako oponaša? Oni, kateri naš jezik in naše slovstvo samo površno ali na pol poznajo; ako bi naš slovenski jezik, kakor ga govorimo in pišemo, bil nerazumljiv, potem ne vem, zakaj vlada naše časnike tolikrat zaplenjuje, ako so neumljivi? (Veselost na desnici.) Tukaj imam zaplenjen list: „Slovenski Gospodar“ s sestavkom, kateri je naslovljen: „Minister Konrad in štajarski Slovenci“. V tem sestavku ne nahajam nič pogibeljnega, in ta časnik je namenjen samo prostemu ljudstvu: broji 2300 naročnikov in je pisan v našem novoslovenskem pismenem jeziku. Ondi se čita nekaj iz peticije poslane naučnemu ministru: Slovenci zahtevajo slovensko učiteljišče v Mariboru, slovenske vzporednice pri gimnazijah, slovenske profesorje za Maribor, Celje in Ptuj, da se bodoče razpisujejo vse profesorske službe ter se od vseh prosilcev zahteva znanje slovenskega jezika. To je glavna zadržina tega sestavka. Gospod minister za bogočastje in nauk je na to odgovoril: „Nimam vzroka, na spodnjem Štajarskem kaj spremeniti in pri oddavanji profesorskih služeb daje se prednost slovenščine zmožnim možem.“ Opazujem, da uže mnogo let ni bila razpisana nijedna profesorska, tudi nijedna ravnateljska služba na malem Štajerji, nego nameščevalo se je brez razpisa. Pravi se: da pri nameščevanji profesorskih služeb daje se prednost onim, kateri so vešči slovenščine. Kako se to godi, ako službe niso razpisane in prošnikov ni? Dalje mislim, da Slovenci niso tako bogati, da bi 28.000 gold. in prek dajali vsako leto za knjige, katere na svitlo daje Mohorjeva družba, kakoršne druge ni v Avstriji.

(Konec prihodnjič.)

Govor poslanca grofa Clam-Martinica

v državnem zboru 25. januarija 1884. proti vpeljavi nemškega jezika za postavno-državni jezik.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

Ako se gospodu predlagatelju v svojem vtemeljevanji čudno zdi, da se je pri tolikih spremembah, kakor jih je v Avstriji ustava doživela, ohranil član: „Vsi narodi v Avstriji so enakopravni in vsak narod ima sveto pravico, da se mu varuje narodnost in jezik“, se meni to čisto nič druzega ne zdi, kakor pripoznanje naravne potrebe za Avstrijo, potrebe, ki mi dovoli izgovori: Ustava brez tega člana bi v Avstriji ne bila mogoča. (Dobro! na desni.) Ravno zaradi tega pa menim, da je zastonj in pogubljivo, na tem članu skrbeti, ga tolmačiti ali pa oslabeti skušati; in zopet danes smo doživeli, da se je gospod predlagatelj v svojem poslednjem govoru narodnostne napore razmotrovajoč stavkov znebil, se ve da on jih na svojem stališči ni čutil, ki so bili za nas jako razžaljivi. Volil je namreč jako nesrečne izglede. Jaz mislim, da predavanje o finlandski kulturi ni bilo popolnem umestno. On je krivično ravnal, da se je na Ogre sklicaval državni jezik podpirajoč in zagovarjajoč. Vzroki so pač jasni. Posebno krivico nam pa je delal kazajoč na postopanje s Kelti po Angleškem, kajti gospoda moja, to, kar se je v tem oziru na Angleškem zgodilo, je morda edina senčna stran v celi jako svetli angleški zgodovini.

Povem vam, da je nevarno in brezvspešno prizadevanje na članu XIX. poskušati se in s tem strasti buditi in čutila na dan klicati. Tako prizadevanje le upor po vsih voglih porodi, in sicer bi bil to upor, kateremu bi dandanes tudi vse sredstva absolutne sile ne bile kos; še bolj nevarno pa bi bilo spravljati ga pod zaščitstvo ustave, kajti tako početje kalilo bi pravno zavest, pravno čut, posebno pa mir. (Dobro! na desni.)

Ako bi se bil le majhen del one sile, ki se je v teku let za to porabila, da bi član XIX. omajala, ga razlagala in omejila, za to porabil, da bi se temu članu do liberalne veljave pomagalo in če bi se uže enkrat nehalo v tem temeljnem pravu naravnost za Avstrijo ogledati, bilo bi, tako mislim, sporazumljenje uže davno dovršeno in nam bi bili dani pogoji, ki jih za rešitev tega vprašanja potrebujemo. (Prav dobro! na desni.) Kajti, gospoda moja, vsi narodi hočejo Avstrijo in ker ravno Avstrijo hočejo, hočejo tudi pogoje njenega bitja, njene jednote in njenega obstanka, kar bi se takoj jasno pokazalo, kakor bi o razgovorih strast ponehala. V debati ste dostikrat zaničljivo govorili o tem prostovoljnem priznanji, katero se tudi o vtemeljenem dnevnem redu g. poslanca Grocholskega izraža.

No, jaz toraj mislim, gospoda moja, da se o tako velikanskem moraličnem življi in trenutku ne sme tako malostno misliti. Trdna država po mojih mislih ni mogoča, ako nima nravne podloge. Da, da, skupnega navdušenja je potreba, to ima pa svojo hrano v zavesti varne narodnosti in v zavesti zadovoljnosti. In navdušenost bo toliko večja, čim več je gotovosti za varno narodno življenje in za zadostovanje potreb in želja teh deželá. Ravno po tem, da vsi Avstrijo hočemo, nastane pripoznana potreba splošnega jezika v razmerah, v kojih stojé dežele proti skupini, in deželá med seboj, v vseh potrebah, katere deželne meje presegajo in v vseh okoliščinah, ki se tikajo jednotne države, kjer se mora skupnost iz jednotnega državnega stališča gojiti. V teku debate rabil je tudi gospod poslanec solnograških kmečkih občin besedo, da je nemški jezik do sedaj le za sporazumljenje z narodom in sodnijo; beseda „državni jezik“, ki se do sedaj še ni definovala, ima pa vedno še postransk pomen gospodarstva nad drugimi, ter jo zaradi tega preziramo.

Rečem Vam, ako državni jezik v tem iščete in na to delate, da bomo imeli en sam jezik na polji skupnih interesov v uradu in javnem življenji, kolikor ga jednotna država zahteva, da ga je zdrava pamet uže zdavnej sama sprejela in priznala. V tem priznanji je pa po mojem prepričanji več gotovosti in poroštva, kakor v vseh paragrafih, kolikor jih zgotoviti zamorete. Je

uže tako, da se, kakor je oni veliki Britanec rekel, na svetu mnogo reči med nebom in zemljo nahaja, o katerih se modrijanom še ne sanja ne; ravno tako je v državnem življenji in v društvenem organizmu. Tudi tukaj se nahaja mnogo, kjer postavodajalstvo in kodifikacija nič ne opravite, pač pa običaji, navada, izročilo in sila dogodkov; tukaj bi bilo brezpametno početje, tisto si še le s paragrafi prisiliti, kar se je po nravnem potu samo od sebe pripoznalo.

Po svojem prepričanji le toliko lahko rečem: kakor je stvar sama na sebi, se mi kodifikacija državnega jezika neprimerna in neumestna zdi.

Zdi se mi pa tudi nevarna. Uže od več krajev opozorilo se je na to, da bi se državni jezik enkrat postavodajnosti in kodifikaciji podvržen, podvrgel tudi spremembam postavodajalstva. Reči pa, katere so narodi iz stališča državne skupnosti za državo potrebne spoznali in potrdili, naj se kolikor mogoče malo razpostavljajo spremembam in osobnim strankarskim nazorom.

Konečno pa, gospoda moja, se mi zdi kodifikacija državnega jezika v smislu temeljnih postav popolnem nedovoljena, in član XIX. je tukaj meja, ki se ne sme prekoračiti, če tudi na naši strani to še tako obžalujete. Ta član, kakor je znano, obstojí iz treh alinej, ki natanko ločijo „deželne jezike“ od „v deželi navadnih“. Tretja alinea pa določno pravi, da se ne sme nikdo postavno siliti, da bi se v javni šoli še druzega deželnega jezika učiti moral.

Skušali ste te težkoče preskočiti sklicevavši se, da to le od deželnih jezikov velja, nikakor pa ne od državnega jezika. Kaj pa, ako bi bila na pr. državni in deželni jezik oba eden? Ako je nemščina za eno tudi deželni jezik? V tem slučaji nikakor ne morete čez ograjo člana XIX. Kajti, ako bi hoteli s sofizmom memo iti rekoč: Ne moremo te sicer siliti, da se učiš nemščine, kot deželnega jezika, ali učiti se je moraš, kakor državnega jezika, bi se vas ravno tako lahko zavrnilo ker je za oba ena in tista slovnica rekoč: Da, kakor državni jezik bi se je pač ne branil učiti, kot z deželnim jezikom pa ne maram nič z njo opraviti imeti. (Veselost na desni.)

Ta postava gospoda moja, dala se je pod bistvenim vašim vplivom in gospodarstvom. Še enkrat pozneje bom omenil te 3 alineje, za sedaj pa samo rečem, da je to težava, ki se je ni moč ogniti, brez spremembe temeljnih postav.

Od več strani se nam je ugovarjalo: če bi bilo res tako, bi pač državni jezik razven Češke ne bil povsod obligaten predmet. Glejte gospoda moja, ravno tu sem le hočemo naš dokaz opreti.

Stvar ste vzeli tako, kakor bi se ji edino v Čehah protivili. Razlika obstoji pa le v tem, da se je ravno v Čehah nahajala deželna postava, ki je zapovedovala obligaten poduk v obeh deželnih jezikih. Vaši vladi se je pa potrebno zdelo iz ozira na član XIX. temeljnih postav dotični paragraf spremeniti. (čujte! na desni) in večina takratnega deželnega zbora je bila vaša, ki je to postavo ovrgla. Pripoznali ste s tem, da je postava, katero ste ovrgli, nemški kot državni jezik za obligaten poduk zapovedovala in to se vam ni strinjalo s temeljnimi postavami. Drugod pa, kjer za to niso imeli nobene deželne postave, je ta položaj sam od sebe dalje trajal in gospoda moja, to je tudi položaj, ki ga priznava ona prosta volja, o kateri ste se o teh dneh tolikanj zaničljivo izraževali.

Lahko toraj sprevidite, da ravno s kodifikacijo realnih razmer ne boste rešili in težkoč nikakor ne odpravili. Jaz toraj le rečem: Po jasnem glasu temeljnih postav je proglašenje državnega jezika, kot takošnega nedopustljivo; zadosti poroštva pa nam ponuja polje prostovoljnega pripoznanja, spoštovanja, premišljenosti in obdržanja današnjega položaja, da se bo nemški jezik še dalje ohranil kot skupno sredstvo za sporazumljivost v določenih mu mejah.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 6. aprila. — Minulo je uže dva dni, odkar je tudi gosposka zbornica odobrila državni proračun za tekoče leto, zbornica poslancev pa je uže dan poprej (v četrtek) sklenila svoje zborovanje pred velikonočnimi prazniki, potrdivši še sklepe odseka za nov davek na izdelovanje žganja. Po tej postavi dobivala bode država zopet 2 milijona davka več, kakor do zdaj.

Pred sklepom zborovanja zadele ste poslance še dve, oziroma tri pomenljive zgube: Umrl je namreč stari dunajski poslanec, tudi bralcem „Novic“ znan dr. Nace Kuranda v 73. letu starosti po daljnem bolehanji. Svoj čas prišteval se je med mogočnike levičarskih liberalcev, zadnjih deset let pa se je malo več čulo o njem. Bil je pokojni svoj čas vrednik nekdaj vplivnega časnika „Ostdeutsche Post“ in pa načelnik dunajske judovske bogočastne občine.

Druga zguba zadela je zbornico po odpovedbi poljskega poslanca prof. Zaharijeviča.

Posredno pa je zadela zbornico smrt 17letnega, nadepolnega sina denarnega ministra Dunajevskega, kateri je dne 2. t. m. umrl za jetiko. — Pretekli petek pričela se je tukaj razstava pitane živine na glavnem živinskem trgu, katera traja tri dni; prvi dan je bilo vstopnine 2 gold., drugi dan 50 kr., tretji dan (danes v nedeljo) pa po 20 kr. — Prignalo se je živine letos po več kakor do sedaj in videti je bilo silo lepo pitanih goved, pa tudi bravov in prešičev.

S to razstavo preidem navadno na sedanje razmere dunajskega živinskega trga: Vpeljan je namreč nov tržni red in judovski komisijonarji ali mešetarji, bolje rečeno prekupci pripravljajo se nasprotovati tej ministerski naredbi, po kateri se imajo odstraniti te pijavke na korist živinorejcev, dunajskega prebivalstva pa tudi dunajskih mesarjev.

Nižeavstrijsko c. kr. namestništvo izdalo je dne 4. t. m. naredbo, po kateri se stavijo ovire zveze med živinskim trgom požunskem in dunajskim, sicer pa se nikakor ne omejuje kupčija z ogersko govedo na dunajskem trgu.

Vsled te naredbe napravili so prizadeti judje grozoviti krik v ogerskih časnikih pa tudi v zbornici poslancev. Koj trije poslanci oglasili so se na enkrat v zbornici zarad te naredbe in tudi ministerski predsednik Tisza je zatrobil v tisti rog ljubljencev svojih judovskih trdeč, da je omenjena naredba očividno nepostavna, ker je v nasprotji z carinsko in trgovsko zvezo avstrijsko-ogersko.

To je bila zopet voda na mlin dunajskih judov in njihovih pristašev, ki so kar vriskali veselja zavoljo tako nenadoma nastalih težav z Ogersko.

Meni se pa dozdeva, da ogerski poslanci niso bili podučeni prav v tej stvari in da bode njihova sodba tudi drugačna, kedar zvedó, za čegavo kožo se prav za prav gré in kedar jim morebiti naša vlada na izbiranje dá ono naredbo ali pa drugo, po kateri se podolski živini zopet vrata odprejo v Avstrijo in tako v resnici živinorejcem nastane škoda.

Včeraj bila je velika spomladanska vojaška parada, pri kateri je bil navzoč, kakor zmiraj, cesar, vsi navzoči nadvojvodi in velika množica vnanjih odličnih gostov.

Tukajšnji levičarski časniki strastno oberajo naredbo od 3. dne t. m., po kateri je razpuščena trgovinska zbornica praška, vpeljan nov volilen red in so na tej podlagi razpisane nove volitve. S tem je odpravljena huda trdnjava českih nemškutarjev, huda krivica českemu narodu!

Od kranjsko-štajerske meje 30. marca. — Naj poročam čitateljem „Novic“, kako marljivo Savinčanje za koristen in trudplačiven hmelj zemljo pripravljajo. To ti je na polji v imenovani okolici vse živo, še bolje, ko ob pšenični žetvi ali pa ajdovi setvi. Tudi Motničani bodo do pol tisuča hmeljovih sadik posadili. Kako bo pa le kaj drugod po Kranjskem?

Ko ravno o hmelju kramljamo, naj povem, da so ga „Novice“ uže leta 1852. list 16. in 17. priporočale, leta 1853. pa prinesle popolni „Poduk v hmeljoreji“ v listu 20. in slednjih, in so povedale, da vsega zemljišča ni dobro kmetu s hmeljem zasaditi, ker bi se ob slabi letini slabo obnesel, in bi bilo dela ob času trganja in sušenja preveč ž njim, so djale, kar je premislika vredno.

Žavčanom pa naj tudi povem, da se je v slovenski literaturi pri njih prvokrat hmelj imenoval v stoletni pratiki, ki je bila od žavskega beneficijata Ant. Breznika spisana in v Ljubljani 1789. natisnjena. Bilo je v ti „Pratiki“ več kmetijskih podukov.

G. Križnik.

Iz kamniškega okraja 6. apr. — V „Ljubljanskem Listu“ št. 6. dne 5. marca sem čital v dopisu iz kamniškega okraja o pritožbi zavoljo zaostale šolnine. Zato pa omenjam jaz toliko, kar zadene tukajšno občino H. zgoraj omenjenega okraja, ker je bil urad ves čas v mojih rokah. Ne bom na drobno dokazaval, ampak le toliko opišem, kar je resnice, da se je preteklo leto pri davkariji pobiral zaostali dolg šolnine od leta 1874. po ukazu deželnega odbora. Ta dolg je bil uže meseca grudna 1880. na prošnjo županstva te občine od c. kr. okrajnega glavarstva zgoraj omenjenega okraja gotovo iztirjan v znesku 12 gold. 60 kr. od starišev šolo obiskajočih otrok, kateri so ga tudi plačali. Pri šolskem prikladu je bil pa od 15 mesecev 2 gold. 41 kr. previsok račun, katerega smo morali tudi pri davkarju plačati, tedaj se je pri davkarju pobralo 15 gold. in 1 kr. Se ve da po ukazu više oblasti, ki so poslušali le okrajnega glavarja, ne pa župana. Ravno taka se je godila tudi sosednim občinam.

Letina prav dobro obeta, ozimna žita so prav lepa, tudi sadje se prav dobro pripravlja za cvetje; ravno danes, ko to pišem, sem videl bukovo zelenje. Marelice uže cvetó; češnje bodo tudi v par dneh cvetele. To je v naši tuhinjski dolini kaj nenavadnega, sam Bog varuj kakega mraza, da bi nam sadja ne vzel. Če bo tako naprej, bo prav lepa vélika noč, da malo takih.

Tudi živinske kupčije so prav živahne, kmetovalci so tega zeló veseli, ker je cena visoka, Bog daj, da bi še dalje to trpelo.

P.

Iz Ljubljane. *(Osuševanje ljubljanskega močvirja in pa olepšavanje Ljubljane.)* Gotovo bo osuševanje ljubljanskega močvirja odpravilo mnogo nadležne megle, katera je uže marsikaterega ptujca oplašila, da se ni naselil v Ljubljani. — Ako se pa pri predstoječih delih za osuševanje v prvi vrsti ozira na znižanje vodotoča Ljubljanice skozi mesto, tedaj se bo podala tudi prilika, odpraviti kanale, po katerih se zdaj odceja v vodo vsa nesnaga in ako se napravijo nabrežja s sprehajališi od Brega do unstran zidanega mosta na levem bregu in pa še mala zveza nabrežij zgor in spod Hradeckijevega mosta, tedaj se bode takoj odpravilo marsikatero starinsko ozadje pobrežnih hiš, bela Ljubljana si zbriše zadnje maroge starih časov in dobi najlepše sprehajališe ob bregovih snažne Ljubljanice. Z gnojem pa potem porabljenim na korist kmetijstvu podvoji se lahko število goved ljubljanske okolice. — To dvojnato doseči namerava, kakor smo čuli iz merodajnega vira, še drug načrt za osuševanje, katerega vzdelati je ministerstvo naročilo nadinženirju Podhagskemu, in zato se je nadjati, da tudi mestni zastop ljubljanski teh ozirov ne izgubi izpred oči ter pred izdelanjem načrta izreče svoje veljavne želje.

— *(Iz trgovinske in obrtne zbornice.* — Dalje.) 3. Ivan Föderl v Ljubljani dokazal je v svoji prošnji, da je vodil od l. 1872—1878. samostalno pekarijo in da od tega časa do zdaj ravno to obrt vodi v imenu matere svoje. Mestni magistrat priporoča prošnjo in odsek je tudi prepričanja, da je prosilec z ozirom na ministerski ukaz, izdan dné 14. januarija 1884., št. 46.987, dokazal sposobnost za to obrt in vsled tega nasvetuje: C. kr. deželni vladi naj se priporoča prošnjo uslišati.

4. Franc Dolenec iz Ljubljane prosi, da bi se mu dovolilo nastopiti in samostalno izvrševati mesarijo v Ljubljani. Prosilec je dokazal, da se je toliko časa učil omenjene obrti, kolikor zahteva minist. ukaz, izdan dné 17. septembra 1830. l., drž. zak. št. 149; izkazal je pa samo, da je kot pomagač le osem mesecev in dvanajst dni delal. V svoji prošnji se sklicuje na zdravniško spričevalo, s katerim dokazuje, da ne more opravljati težkega dela mesarskega pomagača, da bi pa lahko samostalno vodil to obrt. Odsek je mnenja, da ima prosilec z ozirom na to, da se je z mesarijo le tri mesece in dvanajst dni menj ko štiri leta bavil, dalje z ozirom na to, da je tudi drugi razred realke z dobrim vspehom dovršil in zaradi tega se gotovo tudi v obrti hitreje izuril, vsekako take sposobnosti, kakoršne se morajo terjati za samostalno vodstvo omenjene obrti, ter uvažévaje te razloge, predlaga odsek: C. kr. dež. vladi se priporoča to prošnjo izjemno uslišati.

5. Jarnej Grželj iz Senožeč navaja v svoji prošnji, da se je 4 leta čevljarstva učil, ter da je tudi nad 4 leta kot pomagač delal, kar tudi županstvo v Senožečah potrjuje, priporočujoč prošnjo. Odsek se z ozirom na prosilčev dokaz in izkaz, da se je več let, kakor uže omenjeni minist. ukaz terja, z navedeno obrtjo bavil, strinja s predlogom c. kr. okr. glavarstva v Postojini ter stavi predlog: Slavna c. k. deželna vlada naj prošnjo usliši.

6. Blaž Bolè iz Slavine ne more predložiti spričeval, ker so osobe, katere bi mu jih dati mogle, uže umrle. Dokazal pa je, da je bil pri vojacih nad deset let čevljar. Županstvo pa tudi potrjuje, da je Blaž Bolè popolnem izvežban v čevljarstvu. Odsek meni, da ti dokazi pač mogó nadomestiti spričevala, katera tirjajo zakona določila, ter strinjajo se s predlogom c. k. okrajnega glavarstva v Postojini, nasvetuje: C. k. dež. vladi se prošnja priporoča v ugodno rešitev.

7. Karol Rondič na Slapu navaja, da si je kovačije priučil in da bode šel letos še v podkovsko šolo v Ljubljani; županstvo izdalo je tudi potrjujočo izjavo, vendar ker on ne more dokazati, da je kot pomagač najmanj 2 leti delal, se odsek ne more strinjati s predlogom c. kr. okr. glavarstva v Postojini, ter je marveč mnenja, naj bi se prošnja odbila. Ker se bode prosilec v podkovski šoli tudi v drugih kovaških opravilih lahko izuril, mu gotovo ne bode težko v bodočem letu s spričevalom dokazati, da je sposoben za imenovano rokodelsko obrt. Odsek torej stavi predlog: C. kr. deželni vladi se nasvetuje to prošnjo zavrniti.

8. Josip Stemberger, mesar v Trnovem, želi ustanoviti podružnico v Ilirski Bistrici; dokazal je njega bodoči zastopnik, več let v Trstu samostalen mesar, da ima vse sposobnosti, podružnico, v kateri se bode letos

meso sekalo, samostalno voditi. Odsek toraj, oziraje se na minist. ukaz z dne 14. januarija 1884. l., predlaga: C. kr. dež. vladi se nasvetuje prošnjo uslišati.

9. Uršula Novak iz Koritnice trdi, da uže več let kruh peče. Županstvo v Knježaku potrjuje to trditev, tudi izjavlja, da ima prositeljica sposobnost za to obrt, in c. kr. okr. glavarstvo v Postojini priporoča prošnjo, uvažujé, da tu ni govora o veliki, marveč le mali hišni obrti, in odsek nasvetuje: C. k. deželni vladi se priporoča, naj prošnjo usliši.

10. Mihael Pajsar iz Ljubljane izkaže, da je bil pri vojacih deset let krojač in da je pozneje nad osem let kot pomagač delal. Odsek z ozirom na dokazano sposobnost prosilčevo za obrt krojača, predlaga: C. k. dež. vladi se priporoča, naj prošnjo usliši.

11. Matej Muškovič iz Slavine se uže 13 let z mizarijo bavi in županstvo potrjuje prosilčevo sposobnost za samostalno izvrševanje obrti mizarja. Odsek, strinjajoč se s predlogom c. kr. okr. glavarstva v Postojini, nasvetuje: C. k. deželni vladi se priporoča, naj prošnjo ugodno reši.

12. Franjo Gostiša, mesar v Gorenjem Logatci, prosi, naj bi se mu dovolilo v Dolenjem Logatci sekati in razprodajati meso. Prošnjo podpira tudi c. kr. okr. glavarstvo in odsek meni, da se mu z ozirom na ministerski ukaz, izdan 14. januarija 1884. št. 46.987 ne more odrekati dovoljenje za samostalni nastop in izvrševanje te rokodelske obrti, zaradi tega tudi stavi predlog: C. k. deželni vladi se nasvetuje, naj prošnjo usliši.

13. Adolf Hauptmann, barvomaznik v Ljubljani, izkaže s spričevalom, da se je učil omenjene obrti več let in da je uže 8 let vodja te obrti pri svoji materi Heleni Hauptmann. Mestni magistrat potrjujoč navedeno, priporoča prošnjo. Odsek meni, da omenjeno spričevalo in potrditev mestnega magistrata nadomestujeta ona spričevala, katera tirja ukaz trgovinskega ministra sporazumno z ministerstvom za notranje zadeve izdan dne 17. septembra 1883., drž. zak. št. 149, toraj odsek nasvetuje: C. k. deželni vladi se priporoča, da prošnjo usliši.

14. Josip Janežič iz Postojine ne more s spričevalom dokazati, da se je pri Mateji Lenhardu v Loži $3\frac{1}{2}$ leta mizarstva učil, izkaže pa s spričevalom, da je bil 11 let mizarski pomagač v Postojini. C. k. okr. glavarstvo priporoča prošnjo in odsek je tudi zadobil prepričanje iz prošnji priloženega spričevala, da ima prosilec sposobnost, to rokodelsko obrt samostalno izvrševati, torej predlaga: C. k. deželni vladi se priporoča, naj prosilcu dovoli, da sme mizarstvo samostalno nastopiti ter izvrševati.

15. Janez Matič iz Most izkaže, da je od 1874. leta do konca 1877. leta obrt čevljarja samostalno izvrševal. Županstvo potrjuje, da se je prosilec čevljarstva učil in več let kot pomagač delal in izkazal, da ima sposobnost za to obrt. C. kr. okrajno glavarstvo v Radoljici priporoča prošnjo in odsek se strinja s tem priporočilom, ker je prosilec z ozirom na ministerske ukaze izkazal sposobnost za omenjeno obrt, ter predlaga: C. kr. deželni vladi se priporoča, naj prošnjo ugodno reši.

16. Franjo Kraigher iz Postojine izkaže s spričevalom županstva v Postojini, da je $3\frac{1}{2}$ leta delal kot učenec pri krojači in s spričevalom krojača Brnota in zadruge krojačev na Dunaji, da je nad 3 leta kot pomagač delal. C. kr. okr. glavarstvo priporoča prošnjo in odsek tudi predlaga: C. kr. okr. deželni vladi se nasvetuje, da prošnjo usliši.

17. Ivan Novak iz Dražkovec izkaže s spričevalom županstva v Slavini, da je kot učenec in pomagač dalj časa pri kovačih delal in da ima sposobnost, obrt kovača samostalno izvrševati. C. kr. okr. glavarstvo v Postojini priporoča prošnjo in odsek, strinjajoč se s tem, predlaga: C. kr. deželna vlada izvoli naj, prošnjo ugodno rešiti.

18. Peter Durjava na Velikem Ubeljskem, izkaže s spričevalom županstva v Ročinji, da je $2\frac{1}{2}$ leti delal kot učenec in da je nad 2 leti služil kot pomagač pri mizarski obrti. C. k. okr. glavarstvo priporoča prošnjo, torej odsek, strinjajoč se s tem priporočilom, stavi predlog: C. kr. deželna vlada blagovoli naj prošnjo uslišati.

19. Martin Pahule iz Bukovice izkaže s spričevalom županstva občine Danje, da je sposoben čevljarstvo samostojno izvrševati. To potrjuje tudi čevljar Puželj, kateri tudi spričuje, da se je Martin Pahule 3 leta čevljarstva učil in tudi kot pomagač delal. C. kr. okrajno glavarstvo v Kočevji priporoča, da bi se prošnja Martina Pahuleta, kateri je gluhonem, uslišala in bi se mu s tem pomoglo, da si z malo obrtnijo živež služi. Odsek tudi priporoča prošnjo, ter nasvetuje: C. kr. deželna vlada naj prošnjo usliši.

20. Marijana Košir iz Kraš izkaže s spričevalom županstva občine Smlednik, da je uže več let kruh pekla. Odsek je prepričan, da tu ne more biti govor o navadni pekarski obrti, marveč le o obrti najmanjše vrste, zaradi tega tudi meni, da se sme prošnja priporočiti ter predlaga: C. k. deželni vladi se ta prošnja priporoča.

Vseh dvajset predlogov je zbornica vsprejela.

V. Gosp. Vazo Petričič poroča, da je c. kr. trgovinsko ministerstvo naznanilo, da posamne trgovinske in obrtne zbornice zaračunajo uradnikom potnine na tak način, da niso v nobeni razmeri s službo dotičnega uradnika, in vsled tega je povabilo zbornico, naj bi o tej zadevi stavila utemeljene predloge, kateri bi se mogli vporabiti pri osnovi pravilnika za vse trgovinske in obrtne zbornice. Poročilo navaja natančno ona obstoječa določila, po katerih se naj ravnajo državni uradniki pri računih o potninah in se ozira na ministerske ukaze od 18. junija 1883. drž. zak. št. 115, od 28. septembra 1858. drž. zakona št. 166, od 3. decembra 1859 drž. zak. št. 321, od 28. junija 1876 drž. zak. št. 97, od 4. oktobra 1863 št. 19, 572, od 27. oktobra 1873. št. 44; a odsek je bil tega mnenja, da bi se ne nasvetovalo pravilnik za potnine tako uravnati, kakor je uravnan za državne in deželne uradnike, in da bi se to uravnalo tako, da bi se zborničnim uradnikom le pravi troški za voznino povračali. Na podlagi obširnega poročila stavi poročevalec v imenu odseka naslednje predloge:

1. a) Za potovanje v službi zunaj uradnega kraja se sme zaračunati tajnikom in njih namestnikom 8. gld. dijete, drugim konceptnim uradnikom 6 gld., in kancelistom 4 gold.

b) Za potovanje v službi v uradnem sedeži se sme tajnikom in njih namestnikom zaračunati dnevščine 5 gold., drugim konceptnim uradnikom 4 gold., in kancelistom 2 gold. 50 kr.

2. Za potovanje v službi se smejo povrniti le pravi stroški za vožnjo.

Zbornica vzprejme predloge.

VI. Gosp. Vazo Petričič poroča o dopisu brzojavnega vodstva o napravi brzojavne postaje v Zagorji. V poročilu se navaja, koliko meri produktivni svet v tem kraji, pri katerih rečéh je precej živahen promet, našteva tamošnje tovarne in veliki premogokop, v kojih najde dela veliko število delalcev; dalje se omenja, koliko je v Zagorji obrtnikov in trgovcev; omenja tudi bližnje toplice v Mediji. Na podlagi navedenega stavi se predlog: Zbornica nasvetuje napravo brzojavne postaje v Zagorji, katera bi bila v zvezi s tamošnjim poštnim uradom.

Zbornica vzprejme ta predlog.

VII. Gosp. Vazo Petričič poroča, da je c. kr. okrajno glavarstvo na podlagi zakona z dne 19. junija 1866 drž. zak. štev. 85 dovolilo Josipu Verderberju v Kočevji nastaviti javno tehtnico. Na podlagi §. 15. tega zakona se sme za tehtanje po dovoljeni tarifi plačilo vzprejemati; take tarife potrjuje politično deželno oblastvo, katero pa ima prej zaslišati trgovinsko in obrtno zbornico. Tarifa ne sme biti previsoka ter more biti le mala odškodnina za trud in troške, katere napravlja javna tehtnica podjetniku. Po predloženi tarifi bi se plačevalo: za tehtanje rogate živine, telet in prašičev po 10 kr., za tehtanje praznega voza z jednim konjem 5 kr., od naloženega voza z jednim konjem 10 kr., in od naloženega voza z dvema konjema 20 kr., za tehtanje raznega druzega blaga od 100 kil po 2 kr.

Odsek meni, da je tarifa opravičena, ter predlaga: Zbornica naj c. k. deželni vladi nasvetuje, da te tarife potrdi.

Zbornica vzprejme predlog.

VIII. Gosp. Janez Knez poroča o prošnji mesarjev iz Kranja, naj bi trgovinska in obrtna zbornica nasvetovala, da bi se pravica mestne občine, določevati mesu ceno, odpravila, ali da bi vsaj ona na to delala, da bi se mestna tarifa tako visoko postavila, kakoršna je v Loki, Tržiči in Radoljici. Prositelji utemeljujejo prošnjo s tem, da se pri ustanovljanji in določevanji mestne tarife za meso ne uvaževajo vsi oni vzroki, kateri bi morali biti merodajni. V Kranji postavljena je za letošnji mesec marc cena mesa brez priklade na 1 kilogr. 44 kr., v Loki pa na 46 kr., v Tržiči in Radoljici celó na 48 kr. za kilogr. Mesarji navedenih krajev kupujejo klavno živino na semnjih v Kranji, torej ravno tam, kjer mesarji iz Kranja. Ker morajo po ravno taki ceni klavno živino plačevati in tudi kož in gnoja dražje ne prodajejo, kakor mesarji v Kranji, morala bi biti cena v vseh teh krajih enaka. Mesarji iz naposled omenjenih krajev lahko živino dražje plačujejo, ker imajo višo mestno tarifo za meso, in posledica temu je, da morajo tudi kranjski mesarji ravno tako drago živino kupovati. Dokler so politična oblastva določevala tarife mesu, so bile te za Loko in Kranj enake, za Tržič in Radoljico pa za eden novčič niže pri vsakem funtu. Takrat pa ni bilo še živinskih semnjev v Kranji in je bila tudi živina cenejša, ker niso tuji kupci toliko živine iz Kranjske odpeljavali, kolikor zdaj. Cena mesu se je v teku desetih let le za $^1/_2$ novčiča povišala, in če se prevdari, koliko dražji je zdaj živina, kakor je bila pred 10 leti, trdijo prositelji, da mestni odbor kranjski ne določuje zdanjim razmeram primerne cene, vsled česar tudi nimajo pri svoji obrti nobenega dobička; in če se te razmere ne predrugačijo, morali bodo mesarsko obrt opustiti.

Odsek meni, da bi, oziraje se na izkušnje, katere je občinstvo v mnogih krajih v Kranjski dobilo, bilo umestno, ko bi se mestna tarifa tudi v Kranji opustila in bi se mesarjem prepustilo, da tarifo za meso določajo, vendar le pod tem uvetom, da bi moral vsak tarifo na vidljivem kraji pri svoji prodajalnici napisano imeti. To bi — meni odsek — ne moglo občinstvu v Kranji škodovati, ker je tam več mesarjev. Občina ima pa po §. 51. obrt. zakona z dne 15. marca 1883., drž. zak. št. 39, tudi pravico predlagati največe (maksimalne) tarife, katere ustanovlja z ozirom na dejanstvene razmere politično deželno oblastvo, vprašavši prej v tej zadevi trgovinsko in obrtno zbornico. Z ozirom na to predlaga odsek: C. kr. deželni vladi se nasvetuje, naj bi visokemu c. k. ministerstvu za notranje zadeve stavila nasvet, da bi preklicalo postavljanje cene za meso v Kranji.

Gosp. Ferd. Sajovic ugovarja utemeljevanju prosilcev, češ, da je po neki stari pogodbi cena mesu v Loki 2 kr. viša, nego ona v Kranji. Na ceno v Radoljici se ne more ozirati, ker tam se cena zeló spreminja. Konečno predlaga gosp. govornik, naj bi se nasvetovalo samo za 3 mesece postavljanje cene preklicati.

Gosp. Otomar Bamberg opozorja na uže omenjene maksimalne tarife.

Gosp. Vazo Petričič podpira predlog gosp. Sajovica ter omenja, da mesta, v katerih se je postavljanje tarife za meso preklicalo, nimajo posebno ugodnih izkušenj, marveč le visoke tarife, in enako izkušnjo bodo najbrže dobili tudi v Kranji.

Gosp. Peterca meni, da bi meso moralo v Kranji vsaj to ceno imeti, kakoršna je v Loki, ker tudi ti klavno živino na semnjih v Kranji kupujejo.

Gosp. Sajovic odgovarja, da kranjski mesarji pokupujejo na semnjih le ono živino, katera ostane, in dobijo jo tedaj ceneje.

Gosp. Sajovic in gosp. Knez priporočata svoje predloge. Pri glasovanji vzprejme se g. Sajovicev predlog.

IX. Gosp. Luckmann predlaga, naj se obširnejša poročila o sejah trgovinske in obrtne zbornice vsaj v 14 dneh po seji razglašajo in odseki naj se vsak mesec najmanj enkrat v seje skličejo.

Zbornica vsprejme ta predloga.

— *(Trgovinska zbornica kranjska)* zborovala je včeraj v mestni dvorani ljubljanski. Navzoči so bili skoraj vsi odborniki. Sklenilo se je po kratkem razgovoru, iz katerega je bilo razvidno, da se ministerstvo gledé novega volilnega reda na marsikaj ni oziralo, kar je utemeljila in predlagala zbornica, — predložiti volilni red po vladini naredbi v višje potrjenje

V odbor za dolenjsko železnico volili so se z aklamacijo gospodje: predsednik Kušar, V. Petričič in Eichelter.

— *(Tajnik c. k. kmetijske družbe kranjske gosp. G. Pirc)* imenovan je za popotnega učitelja kmetijstva na Kranjskem. Kedar bi se na učiteljski pripravnici ljubljanski namestil za podučevanje v kmetijstvu strokovnjak, tedaj se ima posel pravega popotnega učitelja opustiti, tako čujemo.

— *(Gosp. Josip Martinak)*, dosedaj okrajni sodnik v Velikih Lašicah imenovan je za svetovalca deželne sodnije pri c. k. okrožni sodniji Novomeški. — Iz srca čestitamo odličnemu, marlivemu in narodnemu g. svetovalcu.

— *(Nove knjige)*. Odbor za Jurčičev spominek naznanja, da kmalu pride na svitlo II. zvezek Jurčičevih zbranih spisov, dalje pa še tudi letos III., IV., in V., zvezek.

Cena bo novim zvezkom po 70 kr. nevezanim, v lepe Bonačove platnice vezanim pa po 50 kr. več.

Dalje je v Tiskarni Mohorjeve družbe prišlo na svitlo novo delce marljivega našega vojaškega pisatelja pl. Sočebrana z naslovom „kratek poduk o zemljišči.“ Cena knjižici slovensko-nemški z dvema podobama je 20 kr.

— V zalogi J. Blaznikovih naslednikov je prišla na svitlo povest: „Roparsko življenje“, prosto poslovenil Ig. Hladnik. Cena 20 kr. — V J. Leonovi tiskarni v Mariboru pa je dotiskana knjižica „Morilec Hugon Šenk in njegova tovariša“ z 20 podobami.

— *(Slovenska gledališka predstava)* je véliki ponedeljek v 14. dan t. m. Začetek ob $^1/_2$ **8. uri zvečer.** Predstavljal se bode prvikrat z deželno nagrado odlikovani ljudski igrokaz v 4 dejanjih s petjem, godbo in plesom „kolo“ „Baron Fran Trenk“, kateri je izvirno hrvaški spisal slavnoznani J. E. Tomšić in preložil za slovensko gledališče režiser g. Josip Gécelj. K tej

predstavi posodi uprava deželnega narodnega gledišča v Zagrebu vso krasno izvirno garderobo in pri predstavi svira godba našega domačega pešpolka. Za igro vežbali so se marljivo naši neutrudljivi diletanti, skrbno se bode uprizorila, torej upamo, da se bode s polnim vspehom predstavljala in do zadnjega prostora Talijin hram napolnila. Čujemo, da bode pisatelj g. Tomšić osobno prisoten predstavi.

Naznanilo.

Na vrtu podpisane družbe na Poljanski cesti oddá se brezplačno nekaj kilogramov nove sorte krompirja, imenovan „cesarski krompir“. Oni kmetovalci, kateri želijo ta krompir dobiti, oglasijo naj se pri oskrbniku vrta. Prednost imajo družbeniki.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 7. marca 1884.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar vrnil se je dne 3. t. m. iz Ogerskega nazaj na Dunaj, drugi dan pa je bila velika vojaška parada, kakor vsako spomlad. — Govorici, da bi se bila princesinja Valerija, najmlajša hči cesarjeva, zaročila s svojim bratrancem, se je v časnikih nekako uradno ugovarjalo. — Knez Wrede, nekdaj poslanik v Belemgradu, kjer ni znal poslovati posebno srečno, premeščen je v Stuttgart.

Veliko politično vprašanje za velikonočne praznike napravili so — ogerski voli, oziroma Dunajčanom na korist izdana naredba nižeavstrijskega namestništva, o kateri obširno govori naš današnji dunajski dopis.

Ogerski judje so nahujskali tamošnje poslance in ministerstvo, in dunajski judje jim pri tem delu — proti Dunajčanom obrnjeni — pošteno pomagajo. In kaj je vendar jedro vsega vprašanja? Naša vlada je zaukazala za to, ker so judovski komisijonarji preložili živinski trg dunajski na Ogersko v Požun, da se ima zdaj po uže obstoječih 4 enakih preiskovalnih postajah enaka napraviti tudi na postaji Marhegg ogerske državne železnice, in pa, da živinski potni listi ne veljajo, in to po besedah postave tako malo, kakor drugi taki listi, katerih ni napravila ona občina, v kateri je bivalo dotično živinče stalno. — V tej naredbi pa hoče videti ogerska zbornica in vlada prelom carinske in trgovinske pogodbe in Bog vedi kaj še vse, in to vse v brambo ogerske živinoreje, ne v pospeh tamošnje živinske kupčije, ampak samo nekaterim judovskim oderuhom na ljubo, ki so do zdaj odirali živinorejce in dunajske mesarje in jih hočejo vkljub vladinim naredbam odirati še v prihodnje. — Kar je zanimivo, je pa to, da izmed vseh dunajskih levičarskih časnikov je „Vorstadt-Zeitung“ edina, ki podpira našo vlado na korist Dunaju, vsi drugi leviški listi pa ji nasprotujejo na korist judom.

V mestnem zboru poročal je prvi podžupan dr. Prix o avdijencah pri ministerskem predsedniku, pri namestniku in pri ministru poljedelstva o zadevah živinskega trga. Minister za poljedelstvo izrekel se je, da si prizadeva živinski trg ohraniti nespremenjen, se hoče tudi potezati, da preskrbovanje mesta z živežem ne bode škode trpelo, misli pa, da trg Požunski nima nikakoršne nevarnosti za Dunaj in bi znal k večem začasno napraviti zadrege, toda vpeljan tržen red se mora ohraniti nespremenjen.

Česka. — Narod češki doživel je zdaj za praznike vendar nekoliko zadostenja za prestane krivice s tem, da je trgovsko ministerstvo proglasilo nov volilni red za trgovinsko zbornico, da je razpustilo staro ustavoversko zbornico in da je preklicaje uže razpisane dopolnilne volitve, razpisalo splošne volitve v trgovinsko zbornico praško na podlagi novega volilnega reda. — S trgovinsko zbornico pade močna trdnjava nasprotnikov češkega naroda in sedanje vlade.

Vesela je za češki narod tudi druga naredba severne cesar Ferdinandove železnice, po kateri morajo znati uradniki in služabniki njeni povsod, kjer bivajo Čehi tudi češčino, sicer bodo ob službo.

Ogerska. — Priprave za predstoječe volitve v državni zbor postajajo bolj in bolj živahne, in to prav po narodnem običaju ogerskem. Prejšnji teden dal je poslanec poslancu zaušnico, kasneje napadla sta dva časnikarja poslanca z revolverjem po dnevi na ulici, časnikarje so sicer dejali v zapor, pa to ne bode zabranilo novih enakih dogodeb. — Ko se je v zbornici zvedela naredba nižjeavstrijskega namestništva zarad živinvinskega trga Požunskega, hitela sta poslanca Aponyi in Falk od opozicije vprašat vlado, jeli hoče braniti ogersko trgovino zoper take nepostavnosti, in res ministerski predsednik Tisza je onemu očitanju zoper našo vlado še nekaj dodal — očividno vse z ozirom na predstoječe nove volitve, — sicer bi si bil gotovo pustil toliko časa, da bi bil dal preiskati, jeli je res kaj nepostavnosti, in jeli je naredba res obrnjena zoper ogerske živinorejce, ali ne.

Laška. — Kardinal Hohenlohe povrnil se je v Rim. Uradno je preklicano, da bi se bil nemški poslanik zadnji čas kaj razgovarjal z ministerskim predsednikom Pretis-om in še odločneje, da bi bil o razmeri med Laško in Avstrijsko se kaj razgovarjal, iz tega se vidi, da je bila dotična novica „Germanije“ povsem izmišljena. Pomenljiv je govor Mancinijev od pretekle sobote in oziroma ponedeljka. Govoreč o „Propagandi“ priznava ji velike zasluge in trdi, da jo tudi laška vlada nikakor noče preganjati, da pa ne more prezirati sodbe sodišča in da tudi v ptujih deželah ne bode ostala Propaganda prosta gotovih taks, ako pridobi lastnin. Sicer pa bode tudi laška vlada vkljub razsodbe pri propagandi postopala, kolikor moč in dopustljivo — dobrohotno.

Egipt. — Zveza z generalom Gordonom, ki je v Hartumu, je še zmeraj pretrgana. Čuje se, da je poskusil drug napad, kateri se mu pa tudi ni posrečil.

Rumunska. — V zbornici je pretekli ponedeljek ministerstvo dobilo naključno nezaupnico pri določevanji dnevnega reda, ker se ni po nasvetu ministerskega predsednika pričela nadrobna obravnava o prenaredbi ustave, temveč se je sprejel predlog Rosetijev, da naj se o tej zadevi prične splošni razgovor v sredo (danes). Vsled tega sklepa dalo je ministerstvo odpoved. Kasneji telegram pa trdi, da je Bratiano preklical odpoved vsled na novo v zbornici izrečenega mu zaupanja.

Žitna cena

v Ljubljani 29. marca 1884.

Hektoliter: pšenice domače 8 gold. 12 kr. — banaške 8 gold. 51 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 60 kr. — rži 5 gold. 69 kr. — ječmena 4 gold. 87 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 5 gold. 53 kr. — ovsa 5 gold. 40 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.